

Európai Magyarország 2007 – Társadalomtudományi áttekintés

**Szerkesztők: Kovách Imre, Nagy Éva,
Tibori Tímea, Tóth Ágnes**

MTA Politikai Tudományok Intézete, 2007., 369 oldal

A Magyar Tudományos Akadémia négy intézete (MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézet, MTA Politikai Tudományok Intézete, MTA Szociológiai Kutatóintézet, MTA Világgazdasági Kutatóintézet) 2007 februárjában rendezte meg első közös, interdiszciplináris konferenciáját. A rendezvény a korábban beindított együttműködés eredményeit tette kézzelfoghatóvá a résztvevők számára; ezek az eredmények a konferencia nyomán összeállított, nemrégiben napvilágot látott kötet révén az érdeklődők jóval szélesebb köre számára is elérhetővé váltak. A kötet – az MTA Politikai Tudományok Intézete igazgatójának, illetve az MTA főtitkárhelyettesének és főosztályvezetőjének két bevezető írását tartalmazó, „Megközelítések” című részt követően – 35 előadás írásos anyagát tartalmazza, a konferencia szerkezetét követve öt nagy kérdéskörre bontva. E kérdéskörök mindegyike kapcsán a szerzők legfontosabb célja Magyarország helyének keresése és lehetőségeinek beazonosítása a jelen és a közeljövő Európájában. Az előadók – egyben a kötet szerzői – részben a rendező négy intézetből, részben pedig a területek meghívott szakértői közül kerültek ki.

Az első nagy egység az „Információs és tudástársadalom” címet viseli, és tizenkét írás kapott benne helyet – ez a tizenkettő azonban korántsem egyszerűen egy tucat. A témakör sok szempontból

való feldolgozását önmagában is jól érzékelteti az a tény, hogy e rész szerzői között három kutatóintézet (MTA Politikai Tudományok Intézete, MTA Szociológiai Kutatóintézet, MTA Világgazdasági Kutatóintézet) munkatársai mellett az ELTE, valamint két minisztérium (Gazdasági és Közlekedési Minisztérium, Oktatási és Kulturális Minisztérium) is képviselteti magát. Az írások között található átfogó elemzés az információs társadalom magyarországi helyzetéről, a K+F-fel kapcsolatos elképzelésekről csakúgy, mint a tudáspolitikai és a tudástársadalom legfontosabb kérdéseiről. Az elemzések jelentős része a mindennapi gyakorlat szintjén is körüljárja a témát: ilyen például a magyar felsőoktatási reform kérdéseivel, az elektronikus kormányzati kommunikációval, vagy éppen a társadalomtudományi intézetek pályázati lehetőségeivel foglalkozó anyag.

A kötetben szereplő második, „Magyarország regionális összehasonlításban” című blokk három előadás anyagát tartalmazza; a szerzők az MTA Világgazdasági Kutatóintézet munkatársai. Az anyagok Magyarország és az Európai Unió (EU) kapcsolatait, illetve a 2004 óta immár EU-tag Magyarország számára fontos uniós problémákat elemzik. Az EU-tagság legfontosabb tapasztalatait regionális összehasonlításban is megvizsgálhatjuk, az ezt követő tanulmány a Magyarország számára legjelentősebb EU-s

(illetve EU-tagként megélt) történések leltárát mutatja be, míg a harmadik anyag az euró hazai bevezetésének kérdéskörével foglalkozik.

A harmadik nagy tematikus egység a „Területfejlesztés, vidék, agrárium” címet kapta, és hat írást foglal magában. A szerzők az MTA Politikai Tudományok Intézete, az MTA Világgazdasági Kutatóintézet és az Agrár Európa Tanácsadó Iroda munkatársai közül kerültek ki. Az írások részben az EU-hoz való csatlakozásunkat követően megnyílt lehetőségeket, illetve a csatlakozás kapcsán jelentkező kihívásokat mutatják be (a mezőgazdaság és a vidékfejlesztés területén), részben pedig a magyar vidék élhetőségének, továbbá a hátrányos helyzetű kistérségek társadalmának problémáit elemzik.

A negyedik, „Esélyegyenlőség, kisebbségek, civil szervezetek” című blokk hét tanulmányának szerzői gárdája az MTA Etnikai-nemzeti Kisebbségkutató Intézetből, az MTA Politikai Tudományok Intézetéből és az MTA Szociológiai Kutatóintézetből, illetőleg az Európai Összehasonlító Kisebbségkutató Intézetből került ki. A tanulmányok a korszerű nemzeti jövőkép felvázolása mellett a kisebbségpolitika több kulcskérdésére, a bevándorolt közösségek politikai integrációjára, Kelet- és Nyugat-Európa viszonyára, a nemek szerinti megkülönböztetés, illetve a társadalmi esélyegyenlőség kérdésére, végül a civil szervezetek EU-beli és hazai szerepére vonatkozóan látja el az olvasót naprakész és elgondolkodtató információkkal.

Az utolsó, ötödik nagy tematikus egység a „Munkaügy, migráció” címet viseli. Az itt található tanulmányokat az MTA Politikai Tudományok Intézete és az MTA Szociológiai Kutatóintézet kutatói mellett a Közép-Európai Egyetem, a Szegedi Tudományegyetem, a Szociálpolitikai és Munkaügyi Intézet, a Szociális és Munkaügyi Minisztérium, valamint a Magyar Szakszervezetek Országos Szövetsége munkatársai jegyzik. E blokkban az általános kereteket felvázoló, illetve a főbb trendeket bemutató tanulmányokat (az európai társadalmi modell és a szakszervezetek szerepe, a foglalkoztatási diszkrimináció jellemzői Magyarországon, kezelésük az EU-ban) éppúgy olvashatunk, mint a napi gyakorlat kérdéseihez közvetlenül kapcsolódó anyagokat (a tripartit rendszer működéséről, a munkaerőmozgásról és az EU bővítéséről, valamint az EU munkaügyi direktívái átvételének gyakorlati hatásairól).

A kötet talán legfőbb értéke a megközelítések sokszínűsége. Az együttműködés értékeit e kötettel meggyőzően demonstráló négy MTA-intézet kutatói, valamint a témakörök további meghívott szakértőinek munkája nyomán az olvasó nemcsak komplex képet kap, de továbbgondolva az olvasottakat, minden bizonnyal további kérdések is felmerülnek benne Magyarország európai helyét illetően. Amennyiben a jelen kötetet eredményező kutatói-intézményi együttműködés folytatódik, egy reménybeli következő kötetben akár ezekre is választ kaphat.

SZEMLÉR TAMÁS